

SZKOLNY
PROGRAM INTERWENCJI

w I Liceum Ogólnokształcącym Im. Bolesława Chrobrego w Gnieźnie

SPIS TREŚCI

1. Wykaz aktów prawnych	4
2. Wykaz niezbędnych telefonów	5
3. Zgłoszenie alarmowe	5
A. Procedury interwencyjne	6
4. Postępowanie w przypadku zagrożenia ucznia demoralizacją	6
5. Postępowanie nauczycieli w przypadku uzyskania informacji o demoralizacji ucznia	6
6. Postępowanie dyrektora lub psychologa/pedagoga w przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu na terenie szkoły	7
7. Ujawnienie przestępstwa ściganego na wniosek pokrzywdzonego na terenie szkoły.	8
8. Ujawnienie przestępstw ściganych z oskarżenia prywatnego	9
9. Zatrzymanie nieletniego sprawcy czynu karalnego przebywającego na zajęciach w szkole przez policję	9
10. Agresywne zachowanie ucznia na terenie szkoły	10
11. Agresja fizyczna lub werbalna	10
12. Palenie papierosów, e–papierosów, spożywanie alkoholu, narkotyków, innych środków odurzających na terenie szkoły lub gdy na terenie szkoły znajduje się uczeń palący, będący pod wpływem alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających.	11
13. Ujawnienie w szkole zjawiska cyberprzemocy	13
14. Absencja szkolna	14
15. Skreślenie ucznia pełnoletniego z listy uczniów	15
16. Epizod psychotyczny ucznia	15
17. Przebywanie obcej osoby na terenie szkoły	17
18. Wypadek ucznia w szkole	17
19. Próba samobójstwa ucznia	20
20. Żałoba po śmierci ucznia	20
21. Zawiadomienie o śmierci ucznia	20
B. Zasady postępowania w sytuacjach kryzysowych	21
I. Pożar	21
II. Powódź	22
III. Choroba zakaźna	22
IV. Podejrzany przedmiot lub przesyłka w szkole	23
V. Zagrożenie terrorystyczne	23
VI. Proponowany przebieg ewakuacji:	26

Wykaz aktów prawnych

1. *Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz.U.Nr 89, poz. 590).*
2. *Ustawa z dnia 18 kwietnia 2002r. o stanie kłęski żywiolowej (Dz.U.Nr 62, poz.558 z późn. zm.).*
3. *Ustawa z dnia 21 czerwca 2002r. o stanie wyjątkowym (Dz.U. Nr 113, poz. 985 z późn. zm.).*
4. *Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 o Policji (Dz. U. z 2002 r., nr 7, poz. 58 z późn. zm.).*
5. *Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. z 2002r., Nr 147, poz.1229 z późn. zm.).*
6. *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 października 2006 r. w sprawie systemów wykrywania skażeń i właściwości organów w tych sprawach (Dz.U. z 2006 nr 191, poz. 1415).*
7. *Ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz.U z 2006 nr 191, poz. 1410).*
8. *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 września 1993 r. w sprawie powszechnej samoobrony ludności (Dz.U z 1993 nr 91, poz. 421).*
9. *Ustawa z dnia 7 września 1991 o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.).*
10. *Ustawa z dnia 26 października 1982 o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2002 r. nr11, poz.109 z późn. zm.).*
11. *Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 o przeciwdziałaniu narkomani (Dz. U. z 2003 r. Nr 24, poz.198*
12. *Ustawa z dnia 26 października 1982 o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002 r., nr 147, poz. 1231 z późn. zm.)*
13. *Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki socjalnej z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem (Dz. U. z 2003 r. Nr 26, poz. 226)*
14. *Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. z 2003 roku, Nr 169, poz. 1650 – tekst jednolity)*
15. *Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i administracji z dnia 16 czerwca 2003 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. z 2003 r. Nr21, poz. 94 z późn. zm.)*
16. *Rozporządzenie ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69*
17. *Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. 1991 nr 95 poz. 425)*
18. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. 2003 nr 6 poz. 69).*
19. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 marca 2016 r. w sprawie wypoczynku dzieci i młodzieży (Dz. U. 2016 poz. 452).*
20. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 stycznia 2015 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków, jakie muszą spełniać organizatorzy wypoczynku dla dzieci i młodzieży szkolnej, a także zasad jego organizowania i nadzorowania (Dz.U. 2015 poz. 109)*
21. *Ustawa z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r., poz. 737)*
22. *Rozporządzenie rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy (Dz. U. z 2009 r. nr 105, poz. 870)*

Wykaz niezbędnych telefonów

podmiot	nr telefonu
Numer alarmowy (także z tel. komórkowego)	112
Pogotowie Ratunkowe	999
Straż Pożarna	998
Policja	997
Policyjna Izba Dziecka (Poznań)	61 8202552
Straż Miejska	986
Pogotowie Energetyczne	991
Pogotowie Gazowe	992
Pogotowie Ciepłownicze	993
Pogotowie Wodno-Kanalizacyjne	994
Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna	61 4262242 / 61 4262243
Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego	61 4246620
Wydział Edukacji	61 4240746

Zgłoszenie alarmowe

Zawsze zachowuj spokój!

ZGŁOSZENIE ALARMOWE

Po wybraniu numeru alarmowego i zgłoszeniu się dyżurnego, spokojnie i wyraźnie podaj:

- rodzaj zdarzenia (np. pożar, wybuch gazu),
- miejsce zdarzenia (adres wraz z nazwą miasta, nazwą obiektu, charakterystyczne miejsca, piętro, numer sali),
- liczbę poszkodowanych oraz ich stan ogólny (oddech, przytomność),
- inne zagrożenia dla życia i zdrowia ludzkiego (o ile występują),
- imię i nazwisko, funkcję zgłaszającego,
- numer telefonu, z którego informujesz o zdarzeniu.

**Nie odkładaj słuchawki do chwili potwierdzenia przyjęcia zgłoszenia
- przyjmujący zgłoszenie może poprosić o dodatkowe informacje.
Zapisz nr zgłoszenia**

A. Procedury interwencyjne

Postępowanie w przypadku zagrożenia ucznia demoralizacją

1. Każdy, kto stwierdzi istnienie okoliczności świadczących o demoralizacji nieletniego, w szczególności naruszanie zasad współżycia społecznego, popełnienie czynu zabronionego, systematyczne uchylanie się od obowiązku szkolnego lub kształcenia zawodowego, używanie alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawiania nierzędu, włóczęgostwo, udział w grupach przestępczych, ma społeczny obowiązek odpowiedniego przeciwdziałania temu, a przede wszystkim zawiadomienia o tym rodziców lub opiekuna nieletniego, szkoły, Sądu Rodzinnego, Policji lub innego właściwego organu.
2. Każdy, dowiedziawszy się o popełnieniu czynu karalnego przez nieletniego, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym Sąd Rodzinny lub Policję.
3. Instytucje państwowe i organizacje społeczne, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przez nieletniego czynu karalnego ściganego z urzędu są zobowiązane niezwłocznie powiadomić o tym Sąd Rodzinny lub Policję oraz przedsięwziąć czynności niecierpiące zwłoki, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów popełnienia czynów.

Istotnym elementem w podejmowaniu działań interwencyjnych wobec młodzieży jest ścisła współpraca szkoły z Policją. Policja powinna być wzywana do szkoły w sytuacjach, gdy wyczerpane zostaną środki możliwe do zastosowania przez szkołę. Każda dotycząca uczniów wizyta policjanta w szkole powinna być wcześniej zasygnalizowana Dyrektorowi i z nim uzgodniona.

Procedury postępowania nauczycieli i metody współpracy z Policją dotyczą młodzieży zagrożonej narkomanią, alkoholizmem i demoralizacją. Przez **demoralizację** rozumie się proces odchodzenia od obowiązujących w społeczeństwie wartości moralnych, a przejawiających się poprzez popełnienie czynu zabronionego, systematyczne uchylanie się od obowiązku szkolnego lub kształcenia zawodowego, używanie alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawianie nierzędu, włóczęgostwo i udział w grupach przestępczych. W zakresie postępowania dotyczącego zapobiegania i zwalczania demoralizacji nieletnim jest osoba, która nie ukończyła 18 roku życia.

Postępowanie nauczycieli w przypadku uzyskania informacji o demoralizacji ucznia

Gdy nauczyciel uzyska informację o tym, że uczeń, który nie ukończył 18 lat, używa alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawia nierzęd bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji powinien:

1. Przekazać uzyskaną informację wychowawcy klasy.
2. Wychowawca informuje o fakcie Dyrektora szkoły i psychologa/pedagoga.
3. Wychowawca wzywa do szkoły rodziców ucznia i przekazuje im uzyskaną informację; przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz z uczniem w ich obecności. W przypadku potwierdzenia informacji zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji profilaktycznej może zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział dziecka w programie terapeutycznym.
4. Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, Dyrektor szkoły powiadamia Sąd Rodzinny lub Policję (specjalistę ds. nieletnich).
5. Podobnie w sytuacji, gdy szkoła wykorzystywała wszystkie dostępne środki oddziaływań wychowawczych (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z psychologiem /pedagogiem itp.), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, Dyrektor szkoły powiadamia Sąd Rodzinny lub Policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

6. Jeżeli zachowania świadczące o demoralizacji przejawia uczeń, który ukończył 18 lat, a nie jest to udział w działalności grup przestępczych lub nie popełnił przestępstwa, to postępowanie nauczyciela powinno być określone przez Statut szkoły.

Postępowanie dyrektora lub psychologa/pedagoga w przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu na terenie szkoły

Przez przestępstwa ścigane z urzędu według *Kodeksu karnego* rozumie się:

- udział w bójce lub pobiciu (bójka to starcie co najmniej trzech osób, w której każda występuje w podwójnej roli, napastnika i napadniętego, ze świadomością, że zajście naraża człowieka na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia, uszkodzenie czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia. Udział w bójce lub pobiciu to nie tylko bezpośrednio w nich uczestnictwo w postaci zadawania ran, lecz także zachęcanie słowne, czy stwarzanie warunków ułatwiających ich rozwinięcie, się np. zgaszenie światła, zamknięcie drzwi pomieszczenia, przetrzymywanie ofiary, podawanie niebezpiecznych przedmiotów; art. 158 §1.);
- znęcanie się (działanie lub zaniechanie polegające na umyślnym zadawaniu bólu fizycznego lub dolegliwych cierpień moralnych powtarzających się albo jednorazowych, lecz intensywnych i rozciągniętych w czasie, np. bicie, grożenie, znieważanie, niszczenie mienia; art. 207);
- podrabianie dokumentów (polega na podrobieniu lub przerobieniu dokumentu w celu użycia za autentyczny; jest nim także używanie takiego dokumentu jako autentycznego. Określenie dokumentu należy rozumieć szeroko; jest nim np. dowód osobisty, prawo jazdy, legitymacja, świadectwo szkolne, pokwitowanie; art. 270);
- kradzież (polega na zabraniu cudzej rzeczy ruchomej w celu przywłaszczenia; art. 278);
- kradzież z włamaniem (polega na zaborze cudzej rzeczy ruchomej w celu przywłaszczenia, po uprzednim usunięciu zabezpieczenia pomieszczenia, w którym kradzioną rzecz się znajduje; art. 279 §1);
- rozbój (polega na zabraniu cudzej rzeczy ruchomej w celu przywłaszczenia przy zastosowaniu przemocy wobec osoby, np. grożeniu jej natychmiastowym użyciem lub na doprowadzeniu człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności; art. 280);
- kradzież rozbójnicza (sprawca przestępstwa używa przemocy wobec osoby lub grozi jej natychmiastowym użyciem albo doprowadza człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności, aby utrzymać się w posiadaniu zabranej rzeczy (art. 281);
- wymuszenie rozbójnicze (polega na zmuszeniu innej osoby za pomocą groźby do rozporządzenia własnym lub cudzym mieniem; art. 282);
- przywłaszczenie (jest to bezprawne włączenie przez sprawcę cudzej rzeczy ruchomej do swojego majątku i rozporządzenie ją jak własną, bez zamiaru zwrócenia jej właścicielowi; art. 284);
- oszustwo (jest to doprowadzenie osoby do niekorzystnego rozporządzenia mieniem przez wprowadzenie jej w błąd albo wyzyskanie błędu lub niezdolności do należytego rozumienia przedsiębranego działania; art. 286).

Podstawowe czynności Dyrektora lub psychologa/pedagoga w przypadku ujawnienia przestępstwa ściganego z urzędu.

Gdy Dyrektor lub psycholog uzyska informację o przestępstwie ściągającym z urzędu powinien:

- 1 Przyjąć do wiadomości informację o przestępstwie (wykroczeniu), zapewnić dyskrecję przekazującemu informację poprzez wysłuchanie go bez świadków, o ile to możliwe w pomieszczeniu zamkniętym. Odnotować godzinę zgłoszenia oraz zapytać o przyczynę ewentualnej zwłoki w podaniu informacji.
- 2 Zapewnić, w miarę potrzeby niezbędną pomoc lekarską pokrzywdzonym.

- 3 Bez zbędnej zwłoki sprawdzić w dostępny sposób wiarygodność informacji.
 - jeżeli uczeń podaje świadków, to w rozmowie z jak najmniejszą liczbą świadków uwiarygodnić informację;
 - sprawdzić, czy zdarzenie zaistniało na terenie szkoły oraz czy miało miejsce w trakcie zajęć szkolnych jego uczestników;
 - w rozmowie z pokrzywdzonym ustalić liczbę sprawców i ich dane personalne;
 - nie nagłaśniać zdarzenia.
- 4 W przypadku braku wątpliwości, co do faktu zaistnienia zdarzenia, o ile jest to konieczne i możliwe, zatrzymać do czasu przybycia Policji ofiarę przestępstwa i jego sprawcę/sprawców.
 - konieczność zatrzymania może wynikać z faktu zakończenia przez nich zajęć szkolnych, bądź próby ucieczki, ukrycia skradzionych przedmiotów. W przypadku zakończenia zajęć szkolnych, o fakcie zatrzymania bezwzględnie należy powiadomić rodziców/prawnych opiekunów. W trakcie prowadzenia zajęć szkolnych z powiadomieniem należy zaczekać do przyjazdu Policji. Nie należy zatrzymywać na „siłę” sprawcy czynu, ale w ramach swojego autorytetu spowodować, by pozostał pod opieką psychologa/pedagoga w oddzielnym pomieszczeniu do chwili przybycia Policji;
 - jeżeli sprawców jest kilku, w miarę możliwości należy umieścić ich w oddzielnych pomieszczeniach;
 - ofiarę należy odizolować od sprawców;
 - udzielić wsparcia psychologicznego osobom pokrzywdzonym w zdarzeniu, jeżeli sytuacja tego wymaga.
- 5 W przypadku odnalezienia rzeczy pochodzących z przestępstwa lub służących do popełnienia przestępstwa należy je zabezpieczyć:
 - pozostawić w miejscu znalezienia, zabezpieczając przed przemieszczeniem, zniszczeniem, nakrywając je czymś i pilnując;
 - zapewnić, by przedmioty te nie były dotykane, a gdy istnieje potrzeba ich przemieszczenia, starać się chwytać je w jednym miejscu (jak najmniej typowym) i zapamiętać miejsce uchwycenia.
- 6 Odnotować personalia uczestników i ewentualnych świadków.
- 7 Powiadomić o zdarzeniu Policję.
- 8 Wykonać ewentualne czynności zalecone przez przyjmującego zgłoszenie policjanta.
 - Nie należy „na własną rękę” wyjaśniać przebiegu zdarzenia, a zwłaszcza konfrontować uczestników zdarzenia, dążyć do pojednania itp.
 - Bezwzględnie nie należy dokonywać przeszukiwania teczek, toreb, kieszeni.

Ujawnienie przestępstwa ściganego na wniosek pokrzywdzonego na terenie szkoły.

Gdy Dyrektor lub psycholog uzyska informację o przestępstwie ściągany na wniosek pokrzywdzonego na terenie szkoły powinien:

1. Przyjąć do wiadomości informację o przestępstwie (wykroczeniu), zapewnić dyskrecję przekazującemu informację poprzez wysłuchanie go bez świadków (o ile to możliwe w pomieszczeniu zamkniętym).
2. Odnotować godzinę zgłoszenia oraz zapytać o przyczynę ewentualnej zwłoki w podaniu tej informacji.
3. Zapewnić w miarę potrzeby niezbędną pomoc lekarską pokrzywdzonym.
4. Bez zbędnej zwłoki sprawdzić w dostępny sposób wiarygodność informacji, w tym:
 - jeżeli uczeń podaje świadków, to w rozmowie z jak najmniejszą liczbą świadków uwiarygodnić informację,

- sprawdzić, czy zdarzenie zaistniało na terenie szkoły oraz czy miało miejsce w trakcie zajęć szkolnych jego uczestników,
 - nie nagłaśniać zdarzenia.
5. Powiadomić rodziców dziecka pokrzywdzonego, zrelacjonować im zdarzenie i uzgodnić z nimi, czy będą chcieli zgłosić sprawę Policji.
 6. W przypadku odmowy złożenia wniosku o ściganie sprawców przez rodziców należy ich poinformować, jakie środki podejmie szkoła w stosunku do sprawców zdarzenia.
 7. Środki, jakie należy przedsięwziąć to między innymi:
 - w ramach uprawnień statutowych szkoła stosuje względem sprawcy zdarzenia środki przewidziane w Statucie Szkoły;
 - w przypadku, gdy sprawca zdarzenia sprawiał wcześniej problemy i łamał normy społecznego zachowania, a zdarzenie którego się dopuścił nosi cechy postępującej demoralizacji, szkoła powinna sporządzić na tę okoliczność wystąpienie do Sądu Rodzinnego lub Policji.

Ujawnienie przestępstw ściganych z oskarżenia prywatnego

Istota trybu ścigania z oskarżenia prywatnego polega na tym, że pokrzywdzony może wnieść skargę bezpośrednio do sądu. Skarga powinna być złożona w formie pisemnej w dwóch egzemplarzach. Poza tym pokrzywdzony jest zobowiązany wpłacić do kasy Sądu Rejonowego zryczałtowaną równowartość kosztów postępowania.

Przez przestępstwa ścigane z oskarżenia prywatnego według *Kodeksu karnego* rozumie się:

- naruszenie nietykalności cielesnej (polega na naruszeniu nietykalności cielesnej człowieka poprzez uderzenie, kopnięcie, popchnięcie, przewrócenie, pociągnięcie za włosy, oblanie wodą lub nieczystościami, zrzucenie nakrycia głowy, płucie w twarz itp. Przestępstwo to nie wiąże się jednak z narażeniem zdrowia na szwank, nie jest uszkodzeniem ciała lub rozstroju zdrowia; art. 217 §1);
- zniesławienie (polega na przekazywaniu innej osobie lub grupie osób, ustnie lub pisemnie, drukiem lub za pomocą środków masowej informacji wiadomości, które mogą poniżyć pokrzywdzonego w opinii publicznej; art. 212 §1);
- zniewaga (zachowanie wyrażające pogardę dla innej osoby. Zwykle wyraża się w formie epitetu słownego, dokonane pisemnie, wizerunkiem, obelżywym gestem, działaniem, a nawet zaniechaniem; art. 216 §10).

W przypadku przestępstw ściganych z oskarżenia prywatnego postępuje się tak, jak przy przestępstwach ściganych na wniosek pokrzywdzonego.

Szkoła niezależnie od woli pokrzywdzonego sporządza pisemne wystąpienie do Sądu Rodzinnego w sprawie ucznia – nieletniego sprawcy czynu, który swoim zachowaniem wykazuje symptomy demoralizacji.

Zatrzymanie nieletniego sprawcy czynu karalnego przebywającego na zajęciach w szkole przez policję

1. Funkcjonariusz Policji przedstawia Dyrektorowi powód przybycia i okazuje się legitymacją służbową.
2. Dyrektor zapisuje dane osobowe i numer legitymacji służbowej policjanta celem sporządzenia własnej dokumentacji.
3. Policjant informuje Dyrektora o przyczynie zatrzymania ucznia.
4. Psycholog sprowadza nieletniego do gabinetu Dyrektora, gdzie policjant informuje wymienionego o przyczynach przybycia i czynnościach, jakie zostaną wykonane w związku ze sprawą, np. przesłuchanie, okazanie.

5. Policja informuje rodziców nieletniego o wykonywanych czynnościach i zobowiązuje ich do przybycia do szkoły, komendy Policji celem uczestniczenia w czynnościach.
6. Dyrektor szkoły informuje telefonicznie rodziców o podjętych działaniach względem ich dziecka przez Policję. W przypadku braku kontaktu telefonicznego sporządza pisemną informację i przesyła do miejsca ich zamieszkania.
7. W przypadku niemożności uczestnictwa rodziców w przesłuchaniu nieletniego, Dyrektor wyznacza nauczyciela lub psychologa/pedagoga do uczestnictwa w czynnościach, które są przeprowadzane w szkole lub w jednostce policji.
8. Po wykonaniu czynności policjant za pisemnym potwierdzeniem odbioru, przekazuje nieletniego rodzicom lub opiekunowi prawnemu. W przypadku, gdy czynności wykonywane są w obecności psychologa, po ich zakończeniu Policja odwozi ich do szkoły lub do miejsca zamieszkania.
9. W przypadku zaistnienia przesłanek do zatrzymania nieletniego w Policijnej Izbie Dziecka policjant informuje o tym rodziców i psychologa/pedagoga
10. Przy realizacji czynności związanych z zatrzymaniem nieletniego ucznia na terenie szkoły należy zachować dyskrecję nie nagłaśniając sprawy.
11. Dyrektor szkoły na prośbę Policji obowiązany jest udostępnić dane osobowe ucznia zagrożonego demoralizacją lub przestępczością.

Agresywne zachowanie ucznia na terenie szkoły

Agresja w kontekście procedur interwencyjnych to świadome i zamierzone działanie, mające na celu wyrządzenie komuś szeroko rozumianej krzywdy lub szkody. Najczęściej spotykanymi rodzajami agresji są:

- agresja fizyczna – bicie, popychanie, szarpanie, wymuszanie pieniędzy, zabieranie przedmiotów, niszczenie własności, itp.
- agresja werbalna (słowna) – dokuczanie, przezywanie, wyśmiewanie obrażanie, ośmieszanie, rozpowszechnianie plotek, itp.
- agresja elektroniczna (cyberprzemoc) – agresja z użyciem nowych technologii, np. obraźliwe SMS-y czy e-maile, wpisy na portalach społecznościowych, umieszczanie w Internecie zdjęć lub filmów ośmieszających ofiarę.

Agresorem jest uczeń, który bezpośredni wyrządza komuś krzywdę fizyczną lub psychiczną, niszczy przedmioty, jak i uczeń, który namawia, prowokuje rówieśników do tego typu zachowań.

Agresja fizyczna lub werbalna

1. Nauczyciel bądź pracownik szkoły, który jest świadkiem agresywnego zachowania uczniów jest zobowiązany do natychmiastowej słownej i stanowczej reakcji na zaistniałą sytuację:
 - a) odizolowuje ucznia zachowującego się agresywnie od grupy,
 - b) w razie potrzeby wzywa pomoc (innego nauczyciela, psychologa/ pedagoga, pielęgniarkę),
 - c) udziela pomocy (także lekarskiej) ofierze agresji i zabezpiecza pozostałych uczniów.
2. Jeżeli to możliwe, ustala przyczynę agresji. Przeprowadza rozmowę ze stronami konfliktu, uświadamiając im nieodpowiednie zachowanie. O zajściu bezzwłocznie informuje Dyrektora, wychowawcę i psychologa/pedagoga.
3. Wychowawca powiadamia rodziców ucznia o jego agresywnym zachowaniu i prosi o kontakt na terenie szkoły.
4. Na prośbę wychowawcy rozmowę z rodzicem i uczniem przeprowadza psycholog/pedagog analizując przyczyny zaburzonego zachowania, pomagając rodzicom w doborze metod wychowawczych oraz informując o instytucjach udzielających pomocy specjalistycznej.

5. Uczeń, który dopuścił się zachowania agresywnego ponosi konsekwencje zawarte w Statucie szkoły.
6. W przypadku wyjątkowo agresywnego ucznia, który nie reaguje na polecenia, ostrzeżenia nauczyciela wzywana zostaje policja w celu podjęcia interwencji zapewniającej bezpieczeństwo uczniom i pracownikom szkoły.
7. W sytuacji, kiedy uczeń w dalszym ciągu stwarza zagrożenie dla innych Dyrektor szkoły w porozumieniu z psychologiem/pedagogiem, wychowawcą ucznia kieruje wnioskiem do Sądu Rejonowego, Wydziału Rodzinny i Nieletnich o zastosowanie środka wychowawczego zapobiegającego demoralizacji ucznia.
8. W przypadkach, gdy w wyniku agresji zniszczeniu uległo mienie szkoły lub rzeczy należące do ofiary Dyrektor, wychowawca wraz z uczniem i jego rodzicami ustalają, w jaki sposób uczeń może zadośćuczynić lub naprawić efekty swojego działania.

W przypadkach objętych przepisami kodeksu postępowania karnego (np. bójka, pobicie, znieważenie, zniesławienie, groźby karalne) stosuje się procedury postępowania, które obowiązują przy przestępstwach ściganych z urzędu lub na wniosek pokrzywdzonego.

Palenie papierosów, e–papierosów, spożywanie alkoholu, narkotyków, innych środków odurzających na terenie szkoły lub gdy na terenie szkoły znajduje się uczeń palący, będący pod wpływem alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających.

Gdy nauczyciel podejrzewa, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu, narkotyków lub innych substancji odurzających powinien:

1. Powiadomić o swych przypuszczeniach wychowawcę klasy.
 2. Powiadomić o swych przypuszczeniach psychologa/pedagoga szkolnego.
 3. Odizolować ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawić go samego; stworzyć warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie.
 4. Wezwać lekarza w celu stwierdzenia stanu trzeźwości lub odurzenia, ewentualnie udzielenia pomocy medycznej.
 5. Zawiadomić o tym fakcie Dyrektora szkoły oraz rodziców/opiekunów prawnych, których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania ucznia ze szkoły. Gdy rodzice/opiekunowie prawni odmówią odebrania dziecka, o pozostaniu ucznia w szkole, czy przewiezieniu do placówki służby zdrowia albo o przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszom policji decyduje lekarz, po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia i w porozumieniu z Dyrektorem szkoły.
 6. Dyrektor szkoły zawiadamia jednostkę policji, gdy rodzice ucznia będącego pod wpływem alkoholu odmawiają przyścia do szkoły, a jest on agresywny bądź swoim zachowaniem daje powód do zgorznięcia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych osób.
 7. W przypadku stwierdzenia nietrzeźwości, Policja ma możliwość przewiezienia ucznia do izby wytrzeźwień albo do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych na czas niezbędny do wytrzeźwienia (maksymalnie 24 godziny). O fakcie umieszczenia zawiadamia się rodziców/opiekunów prawnych oraz Sąd Rodzinny, jeśli uczeń nie ukończył 18 lat.
 8. Jeżeli powtarzają się przypadki, w których uczeń (przed ukończeniem 18 lat) znajduje się pod wpływem alkoholu lub narkotyków na terenie szkoły, to Dyrektor szkoły ma obowiązek powiadomienia o tym Policji (*specjalisty ds. nieletnich*) lub Sądu Rodzinnego.
 9. Spożywanie alkoholu na terenie szkoły przez ucznia, który ukończył 17 lat, stanowi wykroczenie z art. 43 ust. 1 Ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Należy o tym fakcie powiadomić Policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tej instytucji.
- I. Gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancje przypominającą wyglądem narkotyk lub inny środek odurzający powinien podjąć następujące kroki:

1. Zachowując środki ostrożności zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu Policji, próbuje(o ile to możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo znaleziona substancja należy.
 2. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu Dyrektora szkoły, który wzywa Policję.
 3. Po przyjeździe Policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i przekazuje informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.
- II. Gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyki lub inny środek odurzający, powinien podjąć następujące kroki:
1. W obecności innej osoby (wychowawca, psycholog, Dyrektor) ma prawo żądać, aby uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni (we własnej odzieży), ewentualnie innych przedmiotów budzących podejrzenie co do ich związku z poszukiwaną substancją. Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonywać czynności przeszukania odzieży ani teczki ucznia – jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla Policji.
 2. O swoich spostrzeżeniach powiadamia Dyrektora szkoły oraz rodziców/opiekunów prawnych ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawienia.
 3. W przypadku, gdy uczeń, mimo wezwania, odmawia przekazania nauczycielowi substancji i pokazania zawartości teczki, Dyrektor szkoły wzywa Policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znalezioną substancję i zabiera ją do ekspertyzy.
 4. Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel, po odpowiednim zabezpieczeniu, zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją Policji. Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo uczeń nabył substancję. Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.
 5. W przypadku ujawnienia na terenie szkoły osób zajmujących się sprzedażą środków narkotycznych, odurzających należy niezwłocznie powiadomić o tym Policję, bez nagłaśniania tego w środowisku szkolnym.
 6. W przypadku stwierdzenia, że pokrzywdzonym w wyniku przestępstwa jest uczeń szkoły przebywający na jej terenie a sprawcą zdarzenia jest osoba dorosła, należy bezzwłocznie i niezwłocznie powiadomić Policję oraz rodziców/opiekunów prawnych.

UWAGA

Zgodnie z przepisami Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 24 kwietnia 1997r. w Polsce karalne jest:

- posiadanie każdej ilości środków odurzających lub substancji psychotropowych;
- wprowadzanie do obrotu środków odurzających;
- ułatwianie lub umożliwianie ich użycia oraz nakłanianie do ich użycia;
- wytwarzanie i przetwarzanie środków odurzających.

Każde z wymienionych zachowań jest czynem karalnym w rozumieniu przepisów Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, jeśli sprawcą jest uczeń, który ukończył 13 lat a nie ukończył 17 lat. Z przestępstwem mamy do czynienia, jeżeli któryś z wymienionych czynów popełni uczeń po ukończeniu 17 lat. W takiej sytuacji mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997r. – Kodeks postępowania karnego. Jeżeli przestępstwo ma miejsce na terenie szkoły, należy wezwać Policję.

- III. Gdy nauczyciel (inny pracownik szkoły) podejrzewa lub widzi, że uczeń pali papierosy lub e – papierosy:
1. Nauczyciel/inny pracownik szkoły powinien poinformować o tym fakcie wychowawcę klasy lub pedagoga/psychologa.
 2. Pedagog/psycholog przeprowadza rozmowę profilaktyczną - ostrzegawczą z uczniem.
 3. Wychowawca informuje o tym zdarzeniu rodziców.
 4. Jeżeli uczeń nadal pali papierosy lub e – papierosy, wychowawca (w porozumieniu z pedagogiem/psychologiem) wzywa do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia

i przekazuje im informację o powtarzającym się fakcie palenia papierosów lub e - papierosów przez dziecko. Rozmowa odbywa się w obecności pedagoga/psychologa lub Dyrektora szkoły. Rodzic zobowiązuje się do szczególnego nadzoru nad dzieckiem.

5. Po spotkaniu z rodzicami/prawnymi opiekunami, jeżeli wymienieni wyrażą na to zgodę, uczeń, w czasie rozmowy z psychologiem/pedagogiem i wychowawcą, zobowiązuje się w formie pisemnej do niepalenia papierosów.
6. W przypadku notorycznego łamania zakazu palenia przez ucznia, sprawa kierowana jest do Dyrektora szkoły, który wyciąga wobec ucznia konsekwencje przewidziane w Statucie szkoły.

Uwaga:

Ustawa z dnia 22 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych, (Dz. U. z 2016 r. poz. 1331) zaostrzyła przepisy dotyczące korzystania z e – papierosów. Palenie papierosów elektronicznych podlega tym samym zakazom co palenie prawdziwych papierosów.

Ujawnienie w szkole zjawiska cyberprzemocy

2. Ujawnienie przypadku cyberprzemocy (zgłoszenie przez uczniów, rodziców, świadków zdarzenia, nauczycieli). Stworzenie warunków do bezpiecznego zgłoszenia zdarzenia karalnego (zapewnienie anonimowości osobie zgłaszającej, szczególnie dziecku).
3. O zdarzeniu informowany jest wychowawca klasy, w której zaistniała sytuacja cyberprzemocy.
4. Wychowawca przekazuje informację o zdarzeniu pedagogowi/psychologowi szkolnemu oraz dyrektorowi szkoły.
5. Wychowawca wraz z pedagogiem/psychologiem i dyrektorem ustalają okoliczności zdarzenia oraz świadków.
6. W uzasadnionych przypadkach w procedurę włącza się nauczyciela informatyki, który pomaga zabezpieczyć dowody i/lub ustalić tożsamość sprawcy cyberprzemocy.
7. Wszystkie dowody zastosowanej cyberprzemocy powinny zostać zabezpieczone i zarejestrowane.
8. Wychowawca z pedagogiem/psychologiem ustalają, kto jest sprawcą zdarzenia.
9. Gdy ustalenie sprawcy nie jest możliwe, należy skontaktować się z dostawcą usługi w celu usunięcia z sieci kompromitujących lub krzywdzących materiałów.
10. W przypadku, gdy zostało złamane prawo, a tożsamości sprawcy nie udało się, ustalić należy bezwzględnie skontaktować się z policją.
11. Gdy sprawcą jest uczeń szkoły, pedagog prowadzi rozmowę pozwalającą ustalić przyczyny dokonania cyberprzemocy. W uzasadnionych wypadkach należy udzielić sprawcy pomocy psychologiczno-pedagogicznej, celem uniknięcia na przyszłość podobnych zachowań.
12. Kontakt z rodzicami/opiekunami prawnymi sprawcy celem omówienia zachowania dziecka, zapoznania z materiałem dowodowym oraz decyzją w sprawie dalszego postępowania i podjętych środkach dyscyplinarnych wobec ich dziecka.
13. Wobec sprawcy wyciąga się konsekwencje zgodne ze Statutem Szkoły.
14. Uczeń, który dokonał cyberprzemocy jest monitorowany przez pedagoga/psychologa i wychowawcę, celem zapobiegania aktom zemsty na osobach poszkodowanych.
15. Wobec ofiary cyberprzemocy wychowawca/psycholog podejmuje działania ochronne i wspierające. Zapewnia ucznia, że dobrze zrobił zgłaszając zdarzenie. Radzi, jak powinien postąpić, aby zapewnić sobie poczucie bezpieczeństwa i nie dopuścić do eskalacji prześladowania.
16. Sytuacja dziecka, które padło ofiarą przemocy, musi być monitorowana, aby nie dopuścić do dalszych działań przemocowych lub odwetowych ze strony sprawcy. Podobnie należy

postąpić w przypadku, gdy o zdarzeniu poinformowali świadkowie, a nie ofiara cyberprzemocy.

17. Rodzice/opiekunowie prawni dziecka - ofiary winni być natychmiast poinformowani o sposobie rozwiązania sytuacji związanej z cyberprzemocy.

Z zaistniałego zdarzenia należy sporządzać przez cały czas wyjaśniania sprawy notatki służbowe, w której zawarte będą daty i miejsca rozmów, personalia osób biorących udział w wyjaśnianiu spraw, opisy przebiegu wydarzeń oraz podpisy świadków zdarzenia i wyjaśniania sprawy.

Absencja szkolna

W przypadku nieusprawiedliwionych nieobecności uczniów na zajęciach szkolnych (wagary) przyjmuje się następujące procedury:

1. Postępowanie wychowawcy:
 - reaguje na pierwszy sygnał o wagarach, to znaczy poprzez swoje działania stara się dotrzeć do ucznia (rozmowy wyjaśniające, motywujące, ostrzegawcze),
 - powiadamia rodziców (telefonicznie, przez dziennik, pisemnie lub osobiście) zachęcając ich do działania na rzecz dobra dziecka,
 - w przypadku wystąpienia wagarowania z wybranego przedmiotu nauczyciel prowadzący zajęcia powiadamia wychowawcę, który podejmuje działania jak wyżej,
 - dokonuje wstępnej diagnozy przyczyn wagarowania i stara się pomóc uczniowi angażując w pomoc nie tylko siebie, ale też innych (np.: pomoc koleżeńska w nauce, wspólne ustalenie zasad współpracy i kontaktu z rodzicami),
 - powiadamia psychologa/pedagoga o wagarach
 - współdziała z psychologiem/pedagogiem według wspólnie określonych celów i działań.
2. Postępowanie psychologa/pedagoga:
 - weryfikuje wstępną diagnozę wychowawcy, określa (sam lub we współpracy z wychowawcą i Dyrektorem) cele i działania przeciwdziałające występowaniu wagarów,
 - podejmuje pracę indywidualną z uczniem (czasem także z rodzicami),
 - uruchamia współpracę z osobami wspierającymi ucznia (rodzice, nauczyciele, lekarze specjaliści, pracownicy instytucji i organizacji wspomagających szkołę) stosownie do potrzeb i możliwości ucznia,
 - w porozumieniu z Dyrektorem powiadamia Policję o absencji ucznia, który nie ukończył jeszcze 18 lat nie wcześniej jednak, niż gdy nieusprawiedliwione nieobecności wynoszą 70 godzin; powiadomienie takie musi zawierać pisemną informację o podjętych do tej pory przez szkołę działaniach,
 - w przypadku ucznia, który ukończył 18 lat i wobec którego zastosowane środki wychowawcze (rozmowy motywujące, ostrzegawcze, spotkania indywidualne z psychologiem, współpraca z rodzicami) nie były skuteczne, psycholog/pedagog organizuje spotkanie z Dyrektorem, wychowawcą, uczniem i jego rodzicami. Na spotkaniu tym zostaje przedstawiona sytuacja szkolna ucznia: wychowawca informuje szczegółowo o liczbie nieobecnych godzin, ocenach, zachowaniu ucznia na lekcjach, a psycholog /pedagog o podjętych formach pomocy. Po wysłuchaniu opinii, wyjaśnień ucznia, czy też jego rodziców ustala się warunki kontynuowania nauki w szkole. Przede wszystkim zobowiązuje się ucznia do systematycznego uczestnictwa w zajęciach i określa się liczbę godzin lekcyjnych, których opuszczenie wiąże się ze skreśleniem go z listy uczniów. Rodzice natomiast zobowiązani są do regularnego (osobistego lub telefonicznego) kontaktu z wychowawcą np.: co 2 tygodnie, aby na bieżąco uzyskiwać informacje o dziecku. Wszystkie uzgodnienia ze spotkania zostają spisane przez psychologa/pedagoga w formie kontraktu i podpisane przez uczestników.
3. Postępowanie Policji w stosunku do młodzieży do lat 18:

- inspektorzy do spraw nieletnich przeprowadzają rozmowy o charakterze ostrzegawczym z uczniem i rodzicami, informują o konsekwencjach przedłużających się wagarów,
 - działają w porozumieniu z psychologiem szkolnym,
 - kierują do instytucji i organizacji wspomagających rodzinę,
 - kierują do sądu sprawy o demoralizację,
 - organizują akcje kontrolowania młodzieży przebywającej w czasie lekcji poza domem i szkołą.
4. Postępowanie sądu:
- włącza się w oparciu o pismo Dyrektora lub Policji dotyczące spraw rodzinnych, wychowawczych i wszczyna sprawę o przestępstwo lub demoralizację,
 - postępuje zgodnie z *Kodeksem Rodzinnym i Opiekuńczym*.

System sankcji stosowanych wobec uczniów naruszających normy współżycia w społeczności uczniowskiej, obowiązujące zasady oraz notorycznie opuszczających zajęcia szkolne zawarty jest w Statucie Szkoły (§ 53 – 56).

Skreślenie ucznia pełnoletniego z listy uczniów

1. Dyrektor Szkoły skreśla ucznia z listy uczniów na podstawie uchwały Rady Pedagogicznej i po zasięgnięciu opinii Samorządu Uczniowskiego zgodnie z następującym trybem:
 - a) po otrzymaniu informacji o zachowaniu ucznia stanowiącym podstawę do skreślenia z listy uczniów psycholog/pedagog szkolny w porozumieniu z wychowawcą i Dyrektorem Szkoły sporządza notatkę o zaistniałym zdarzeniu,
 - b) wniosek o skreślenie ucznia z listy mogą złożyć: Dyrektor Szkoły, wychowawca klasy, członek Rady Pedagogicznej oraz Samorząd Uczniowski.
 - c) Dyrektor Szkoły zwołuje posiedzenie Rady Pedagogicznej, podczas którego przedstawiony zostaje wniosek o skreślenie z listy uczniów,
 - d) uczeń ma prawo wskazać osoby spośród grona pedagogicznego, które będą reprezentować go przedstawiając okoliczności łagodzące lub okoliczności działające na jego korzyść (nie uwzględniając wyników w nauce, a tylko zachowanie),
 - e) Rada Pedagogiczna po dokładnej analizie wniosku oraz ustaleniu czy wykorzystano wszystkie możliwości wychowawczego oddziaływania na ucznia i uwzględnieniu opinii wychowawcy lub psychologa/pedagoga szkolnego podejmuje uchwałę dotyczącą sprawy danego ucznia,
 - f) Dyrektor Szkoły przedstawia treść uchwały Samorządowi Uczniowskiemu, który wyraża na piśmie swoją opinię dotyczącą konkretnego zachowania ucznia. Opinia ta nie jest wiążąca dla Dyrektora,
 - g) Dyrektor Szkoły po podjęciu wyżej wymienionych działań oraz własnego postępowania sprawdzającego wydaje decyzję, co do sposobu ukarania ucznia; o swojej decyzji (bez względu, czy jest to skreślenie z listy uczniów, czy też nie) powiadamia ucznia i jego rodziców,
 - h) uczeń, jego rodzice lub prawni opiekunowie powinni być poinformowani w formie pisemnej o decyzji Dyrektora w ciągu 7 dni od daty jej podjęcia.
2. Uchwała Rady Pedagogicznej upoważniająca Dyrektora Szkoły do skreślenia ucznia z listy uczniów może zostać podjęta w przypadkach rażącego lub notorycznego naruszania obowiązków ucznia.

Epizod psychotyczny ucznia

1. Działania uprzedzające.

1. Dyrektor Szkoły organizuje szkolenie dla nauczycieli prowadzone przez specjalistę mające na celu zapoznanie z symptomami zaburzeń psychicznych w wieku dorastania oraz omówienie metod pomocy i skutecznych sposobów reagowania w przypadku ich wystąpienia u ucznia.
 2. Nauczyciele, wychowawcy, psycholog/pedagog zapewniają wsparcie i pomoc uczniom, których stan emocjonalny i funkcjonowanie w szkole budzą niepokój współpracując przy tym ściśle z rodzicami.
 3. Nauczycielom, uczniom i rodzicom udostępniona jest na stronie internetowej szkoły lista adresowa lokalnych instytucji, placówek zajmujących się udzielaniem pomocy osobom chorym psychicznie.
2. Działania interwencyjne:
1. Nauczyciel lub pracownik szkoły podejmuje interwencję, gdy zaobserwuje, że uczeń, który do tej pory nie prezentował niepokojących zachowań nagle:
 - w krótkich odstępach czasu popada w skrajne nastroje (od wybuchu śmiechu do płaczu),
 - zachowuje się w sposób odmienny niż dotychczas, np. uczeń nieśmiały — zaczyna być gadatliwy, natrętny; uczeń aktywny — izoluje się od rówieśników,
 - opowiada, że widzi i słyszy rzeczy i osoby nieistniejące tu i teraz,
 - nasłuchuje, przygląda się, rozmawia z osobami, których nie ma,
 - wypowiada nielogiczne ciągi zdań, prowadzi samorozmowy,
 - opisuje zjawiska w sposób bardzo obrazowy, używając „udziwnionych” myśli
 - zaczyna przejawiać paniczny lęk oraz napady strachu z towarzyszącym poczuciem zagrożenia,
 - jest nadmiernie pobudzony lub zahamowany, spowolniały ruchowo
 - przejawia zachowania autodestrukcyjne bądź agresywne wobec otoczenia
 2. Osoba interweniująca:
 - reaguje spokojnie, łagodnie; nie pozostawia ucznia samego lub bez opieki osób dorosłych
 - w sposób dyskretny, bez rozgłosu przeprowadza ucznia w spokojne miejsce (gabinet psychologa/pedagoga, pielęgniarki) lub zawiadamia telefonicznie psychologa/pedagoga lub pielęgniarkę szkolną o potrzebie zaopiekowania się uczniem
 - informuje o zdarzeniu dyrekcję szkoły, wychowawcę, psychologa/pedagoga
 - zawiadamia pogotowie ratunkowe (999, 112)
 3. Dyrektor szkoły, wychowawca lub psycholog/pedagog powiadamiają rodziców ucznia o zaistniałym zdarzeniu i podjętych działaniach interwencyjnych, zapewniając o gotowości pomocy i współpracy na rzecz dobra ucznia.
 4. Nauczyciele i inni pracownicy szkoły zobowiązani są do zachowania pełnej dyskrecji i nie rozpowszechniania informacji o zdarzeniu osobom bezpośrednio niezaangażowanym w pomoc uczniowi.
 5. Ocena stanu psychicznego ucznia, ustalenie przyczyn niepokojących reakcji należy do lekarza specjalisty.
3. Działania naprawcze:
1. Nauczyciele po powrocie ucznia z zaburzeniami psychicznymi do szkoły zobowiązani są do:
 - dostosowania zakresu wymagań do indywidualnych potrzeb i możliwości ucznia, zwłaszcza w początkowej fazie zdrowienia,
 - pracy z uczniem w oparciu o pozytywne wzmocnienia (pochwały, nagradzanie, pozytywną więź),
 - wspierania ucznia w nawiązywaniu pozytywnych relacji z rówieśnikami,
 - ochrony ucznia przed przemocą i stygmatyzacją ze strony rówieśników,

- aktywizacji klasy do pomocy uczniowi w uzupełnieniu zaległości, omawiając zasady tej pomocy.
2. Jeżeli uczeń wraca po leczeniu szpitalnym za zgodą ucznia i jego rodziców należy przygotować do tego klasę.
 3. Dyrektor, wychowawca, psycholog/pedagog ściśle współpracują z rodzicami ucznia w celu zapewnienia odpowiedniej pomocy psychologiczno - pedagogicznej w szkole.

Przebywanie obcej osoby na terenie szkoły

Osoba, która nie jest aktualnie uczniem bądź pracownikiem szkoły jest osobą obcą.

1. Każdy pracownik szkoły ma prawo żądać informacji o celu pobytu osoby obcej na terenie szkoły.
2. W przypadku, gdy osoba obca zgłasza, że udaje się do nauczyciela przedmiotowego, należy poinformować o godzinie rozpoczęcia najbliższej przerwy śródlekcyjnej i poprosić o oczekiwanie w holu szkoły. W innych wypadkach należy kierować do Dyrektora lub wicedyrektora szkoły, psychologa/pedagoga lub sekretariatu szkoły.
3. W przypadku, gdy osoba obca odmawia podania celu wizyty, należy zobowiązać ją do opuszczenia terenu szkoły.
4. W przypadku, gdy osoba obca zachowuje się agresywnie, bądź stwarza zagrożenie dla osób przebywających w szkole, należy wezwać policję. O sytuacji niezwłocznie powinna zostać poinformowana dyrekcja szkoły.

Wypadek ucznia w szkole

II. Zakres i osoby odpowiedzialne. Procedura obejmuje i reguluje działania pracowników szkoły/placówki w sytuacji zaistnienia wypadku ucznia. Procedura dotyczy:

- dyrektora,
- nauczycieli,
- pracowników niepedagogicznych.

III. Definicja wypadku w szkole - wypadek ucznia to nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w czasie pozostawania ucznia pod opieką szkoły/placówki:

-na terenie szkoły/placówki;

-poza terenem szkoły/placówki (wycieczki, wyjścia pod opieką nauczycieli).

(Rozporządzenie MEN i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach)

IV. Opis działań:

1. Udzielenie pierwszej pomocy medycznej poszkodowanemu,
2. Pracownik szkoły/placówki, który powziął wiadomość o wypadku ucznia niezwłocznie zapewnia poszkodowanemu opiekę, w szczególności sprowadzając fachową pomoc medyczną, a w miarę możliwości udzielając poszkodowanemu pierwszej pomocy,
3. Udzielenie pierwszej pomocy w wypadkach jest prawnym obowiązkiem każdego. Jej niedzielnie, szczególnie w odniesieniu do osoby odpowiedzialnej za bezpieczeństwo ucznia, skutkuje sankcją karną. (Art. 162 KK),
4. Pracownik nie dopuszcza do zajęć lub przerywa je wyprowadzając uczniów z miejsca zagrożenia, jeżeli miejsce, w którym są lub będą prowadzone zajęcia może stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa uczniów,
5. Pracownik niezwłocznie powiadamia o każdym wypadku:
 - dyrektora szkoły/placówki,
 - rodziców (opiekunów) poszkodowanego,

- pracownika służby bezpieczeństwa i higieny pracy,
- społecznego inspektora pracy,
- organ prowadzący szkołę lub placówkę,
- radę rodziców,

i zabezpiecza miejsce zdarzenia.

6. O wypadku śmiertelnym, ciężkim i zbiorowym zawiadamia się niezwłocznie prokuratora i kuratora oświaty.
7. O wypadku, do którego doszło w wyniku zatrucia, zawiadamia się niezwłocznie państwowego inspektora sanitarnego.
8. O wypadku, do którego doszło w wyniku zatrucia, zawiadamia się niezwłocznie państwowego inspektora sanitarnego.
9. Zawiadomień dokonuje Dyrektor lub upoważniony przez niego pracownik szkoły/placówki lub placówki. Fakt ten powiadamiający dokumentuje wpisem w dzienniku zajęć podając datę i godzinę powiadomienia matki/ojca ucznia o wypadku.
10. Przy lekkich przypadkach (brak wyraźnych obrażeń – np. widoczne tylko lekkie zaczerwienienie, zadrapanie, lekkie skaleczenie), po udzieleniu pierwszej pomocy poszkodowanemu uczniowi powiadamiający o zdarzeniu ustala z nim:
 - potrzebę wezwania pogotowia,
 - potrzebę wcześniejszego przyjazdu rodzica,
 - godzinę odbioru dziecka ze szkoły/placówki w dniu zdarzenia.
11. Informację o powyższych ustaleniach powiadamiający zamieszcza również w dzienniku zajęć.
12. W każdym trudniejszym przypadku (widoczne obrażenia, urazy, niepokojące objawy) dyrektor lub upoważniona osoba wzywa pogotowie ratunkowe.
13. W przypadku stwierdzenia przez lekarza potrzeby pobytu ucznia w szpitalu należy zapewnić uczniowi opiekę w drodze do szpitala.
14. Jeżeli wypadek został spowodowany niesprawnością techniczną pomieszczenia lub urządzeń, miejsce wypadku pozostawia się nienaruszone. Dyrektor zabezpiecza je do czasu dokonania oględzin lub wykonania szkicu przez zespół powypadkowy.
15. Jeżeli wypadek zdarzył się w czasie wyjścia, imprezy organizowanej poza terenem szkoły/placówki, wszystkie stosowne decyzje podejmuje opiekun grupy/kierownik wycieczki i odpowiada za nie.
16. Do czasu rozpoczęcia pracy przez zespół powypadkowy Dyrektor zabezpiecza miejsce wypadku w sposób wykluczający dopuszczenie osób niepowołanych.
17. Jeżeli czynności związanych z zabezpieczeniem miejsca wypadku nie może wykonać Dyrektor, wykonuje je upoważniony przez dyrektora pracownik szkoły/placówki lub placówki.

V. Miejsce wypadku.

Do czasu rozpoczęcia pracy przez zespół powypadkowy, Dyrektor zabezpiecza miejsce wypadku w sposób wykluczający dopuszczenie osób niepowołanych. Jeżeli czynności związanych z zabezpieczeniem miejsca wypadku nie może wykonać Dyrektor, wykonuje je upoważniony przez Dyrektora pracownik szkoły/placówki.

VI. Powołanie zespołu powypadkowego:

(Rozporządzenie MEN i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach)

1. W skład zespołu wchodzi współpracujący ze szkołą pracownik służby bezpieczeństwa i higieny pracy oraz pracownik szkoły przeszkolony w zakresie bhp; (jeżeli nie jest możliwy udział w pracach zespołu jednej z osób, dyrektor powołuje w jej miejsce innego pracownika szkoły/placówki przeszkolonego w zakresie bhp).

2. Jeżeli w składzie zespołu nie mogą uczestniczyć ani pracownik służby bhp ani społeczny inspektor pracy w skład zespołu wchodzi dyrektor oraz pracownik szkoły/placówki przeszkolony w zakresie bhp.
3. W składzie zespołu może uczestniczyć przedstawiciel organu prowadzącego, kuratora oświaty lub rady rodziców.
4. Przewodniczącym zespołu jest pracownik służby bhp, a jeżeli go nie ma w składzie zespołu.
5. Społeczny inspektor pracy. Jeżeli w zespole nie uczestniczy ani pracownik służby bhp ani społeczny inspektor pracy, przewodniczącego zespołu spośród pracowników szkoły/placówki wyznacza dyrektor.
6. W sprawach spornych rozstrzygające jest stanowisko przewodniczącego zespołu. Członek zespołu, który nie zgadza się ze stanowiskiem przewodniczącego, może złożyć zdanie odrębne, które odnotowuje się w protokole powypadkowym.
7. Przewodniczący zespołu poucza poszkodowanego lub reprezentujące go osoby o przysługujących im prawach w toku postępowania powypadkowego.

VII. Postępowanie powypadkowe

1. Zespół przeprowadza postępowanie powypadkowe i sporządza dokumentację powypadkową.
2. Zespół:
 - a) spisuje zeznania poszkodowanego ucznia (w obecności rodzica lub wychowawcy/pedagoga/psychologa szkolnego) i sporządza protokół przesłuchania,
 - b) spisuje zeznania od świadków wypadku i sporządza protokoły przesłuchania; jeżeli świadkami są uczniowie – przesłuchanie odbywa się w obecności wychowawcy lub pedagoga/psychologa szkolnego, a protokół przesłuchania odczytuje się w obecności ucznia – świadka i jego rodziców,
 - c) sporządza szkic lub fotografię miejsca wypadku,
 - d) uzyskuje pisemne oświadczenie nauczyciela, pod opieką którego uczeń przebywał w czasie, gdy zdarzył się wypadek,
 - e) uzyskuje opinię lekarską z opisem doznanych obrażeń i określeniem rodzaju wypadku,
 - f) sporządza protokół powypadkowy nie później niż w ciągu 14 dni od daty uzyskania zawiadomienia o wypadku - protokół powypadkowy podpisują członkowie zespołu oraz dyrektor szkoły/placówki.
3. Protokół powypadkowy sporządza się w trzech egzemplarzach, dla: poszkodowanego, szkoły/placówki, która przechowuje go w dokumentacji powypadkowej wypadku ucznia, organu prowadzącego lub kuratora oświaty (na żądanie).
4. Z treścią protokołu powypadkowego i innymi materiałami postępowania powypadkowego zaznajamia się:
 - a) poszkodowanego pełnoletniego;
 - b) rodziców (opiekunów) poszkodowanego małoletniego.
5. Jeżeli poszkodowany pełnoletni zmarł lub nie pozwala mu na to stan zdrowia, z materiałami postępowania powypadkowego zaznajamia się jego rodziców (opiekunów). Protokół powypadkowy doręcza się osobom uprawnionym do zaznajomienia się z materiałami postępowania powypadkowego.
6. W ciągu 7 dni od dnia doręczenia protokołu powypadkowego osoby, którym doręczono protokół, mogą złożyć zastrzeżenia do ustaleń protokołu (są o tym informowani przy odbieraniu protokołu).
7. Zastrzeżenia składa się przewodniczącemu zespołu ustnie i wtedy przewodniczący wpisuje je do protokołu lub na piśmie.
8. Zastrzeżenia mogą dotyczyć w szczególności:
 - a) niewykorzystania wszystkich środków dowodowych niezbędnych dla ustalenia stanu faktycznego,

- b) sprzeczności istotnych ustaleń protokołu z zebrany materiałem dowodowym.
- 9. Zastrzeżenia rozpatruje organ prowadzący szkołę.
- 10. Po rozpatrzeniu zastrzeżeń organ prowadzący szkołę może:
 - a) zlecić dotychczasowemu zespołowi wyjaśnienie ustaleń protokołu lub przeprowadzenie określonych czynności dowodowych,
 - b) powołać nowy zespół celem ponownego przeprowadzenia postępowania powypadkowego.

VIII. Dokumentacja

Dyrektor szkoły/placówki prowadzi rejestr wypadków. Dyrektor wskazuje prawidłowe zachowania i odstępstwa od niniejszej procedury, informuje o wnioskach i podjętych działaniach profilaktycznych zmierzających do zapobiegania analogicznym wypadkom.

Próba samobójstwa ucznia

W przypadku próby samobójczej ucznia osoba interweniująca:

- nie pozostawia ucznia samego;
- jeśli potrzeba – wzywa pogotowie, policję, straż;
- powiadamia dyrekcję szkoły; dyrektor powiadamia odpowiedni Wydział Oświaty i Wychowania;
- usuwa wszystko, co może ułatwić realizację zamiaru;
- jeśli to możliwe – przeprowadza dyskretnie ucznia w bezpieczne miejsce np. pod opiekę pielęgniarki, psychologa/pedagoga, innej osoby dorosłej;
- zbiera wstępne informacje o okolicznościach zdarzenia;
- dokonuje szybkiej oceny dalszych zagrożeń;
- zawiadamia wychowawcę, który z kolei powiadamia rodziców/prawnych opiekunów ucznia i prosi ich o niezwłoczne przybycie do szkoły;
- chroni ucznia przed zbędnymi czynnikami takimi jak: media, gapie.

Po próbie samobójczej szkoła zapewnia uczniowi pomoc psychologiczną. Dyrektor szkoły powołuje zespół, który współpracuje ze specjalistami i rodziną ucznia w celu zapewnienia uczniowi bezpieczeństwa i wsparcia.

Żaloba po śmierci ucznia

- dyrektor informuje o sytuacji nauczycieli, wychowawców;
- psycholog/pedagog szkolny przypomina nauczycielom zasady kierowania dyskusją z uczniami (z elementami odreagowania) na potrzeby godzin wychowawczych i innych lekcji; daje materiały instruktażowe;
- wychowawca informuje uczniów na forum klasy o śmierci ucznia, podając okoliczności śmierci; uwzględnia przy tym życzenia rodziny zmarłego;
- szkoła stwarza uczniom warunki uczestniczenia w ceremonii pogrzebowej;
- zespół nauczycieli obserwuje zachowania uczniów ze szczególnym uwzględnieniem reakcji stresu pourazowego; zwraca uwagę na uczniów, u których stwierdza szczególnie ostry przebieg reakcji na żalobę;
- wychowawca pozostaje w stałym kontakcie z psychologiem/pedagogiem szkolnym i – w razie potrzeby – ułatwia kontakt młodzieży ze specjalistami z placówek wsparcia zewnętrznego.

Zawiadomienie o śmierci ucznia

- O śmierci ucznia, która miała miejsce na terenie szkoły lub w związku z dodatkowymi zajęciami szkolnymi, wycieczkami, itp. powinien poinformować rodzinę dyrektor szkoły lub oso-

ba przez niego upoważniona. Osoba ta powinna kojarzyć się z administracją szkolną. Najlepiej, aby powiadamiania o śmierci ucznia dokonywały dwie osoby: jedna udziela informacji, druga zaś obserwuje reakcje osoby powiadamianej i w razie potrzeby udziela pierwszej pomocy lub wzywa pomoc medyczną.

- Powiadomienie powinno odbyć się na terenie przyjaznym osobie powiadamianej.
- Powiadamianie o śmierci zawsze powinno się odbywać osobiście (w wyjątkowych sytuacjach – telefonicznie).
- Powiadamianie o śmierci musi spełnić następujące warunki:
 - dostarczyć niezbędnych informacji,
 - udzielić pierwszego wsparcia rodzinie zmarłego,
 - okazać szacunek wobec ofiary jak i powiadamianej rodziny.
- Powiadomienie powinno odbyć się w czasie możliwie jak najkrótszym od śmierci ucznia. Rodzice nie powinni dowiadywać się o śmierci dziecka z mediów lub od osób trzecich.
- Osoba zawiadamiająca o śmierci musi być przygotowana do udzielenie wszystkich informacji, jakich będzie wymagała osoba powiadamiana. Udzielane informacje powinny być proste i zwięzłe.
- Należy skupić się na udzieleniu pomocy i wsparcia rodzinie zmarłego – zaproponować pomoc w zawiadomianiu innych bliskich, zapytać się czy jest coś, co można zrobić dla rodziny zmarłego.
- Po zawiadomieniu o śmierci nie należy zostawiać rodziny i bliskich zmarłego samych bez opieki. Pracownik szkoły musi pozostać na miejscu tak długo, aż minie pierwsza reakcja – szok lub pojawią się osoby bliskie np. członkowie rodziny, znajomi, przyjaciele.

B. Zasady postępowania w sytuacjach kryzysowych

I. Pożar

Działania prewencyjne:

- Ustal dźwięk alarmu pożarowego sygnalizowany przez dzwonek szkolny, np. dwa dzwonki długie i jeden krótki.
- Poinformuj pracowników szkoły/placówki, że są zobowiązani do natychmiastowego powiadomienia o pożarze dyrektora szkoły lub jego zastępcę.
- Cała społeczność szkolna musi być zapoznana z dźwiękiem sygnalizacyjnym.
- Informacja musi się znaleźć w szkolnej Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego.

Pierwsze reakcje

1. Jeżeli zauważyłeś pożar lub otrzymałeś informację o pożarze, odszukaj najbliższy ręczny ostrzegacz pożarowy, zbij szybko i naciśnij przycisk. Spowoduje to uruchomienie alarmu z centrali sygnalizacji pożaru.
2. Gdy w obiekcie nie ma takiego systemu, natychmiast zaalarmuj:
 - a) wszystkie osoby znajdujące się w bezpośrednim otoczeniu strefy objętej pożarem,
 - b) zadzwoń pod numer alarmowy **112**,
lub zawiadom
 - c) Państwową Straż Pożarną - **998**,
 - d) Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego – 61 4246620
3. Bezwzględnie przystąp do gaszenia pożaru przy pomocy sprzętu gaśniczego znajdującego się w budynku.

UWAGA!

- Nie próbuj gasić ognia, którego nie jesteś w stanie opanować!
 - Nie gaś wodą urządzeń pod napięciem oraz cieczy łatwopalnych!
4. Zarządź ewakuację ze strefy zagrożonej!

UWAGA!

- kieruj akcją do czasu przybycia Straży Pożarnej.
- przypomnij wszystkim pracownikom i uczniom, że są zobowiązani do podporządkowania się poleceniom kierującego akcją.

5. Dopilnuj wyłączenia dopływu prądu.
6. Dopilnuj usunięcia z miejsca pożaru i bezpośredniego sąsiedztwa wszelkich znajdujących się tam materiałów palnych, wybuchowych, toksycznych,
7. dopilnuj usunięcia cennego sprzętu i urządzeń oraz ważnych dokumentów, nośników informacji itp.
8. Nie otwieraj drzwi i okien do pomieszczeń objętych pożarem (dopływ powietrza sprzyja rozprzestrzenianiu się ognia).

UWAGA!

- W wypadku, gdy jest to konieczne, zachowaj szczególną ostrożność.

6. Nie wchodź do pomieszczeń objętych pożarem.

UWAGA!

- w wypadku, gdy jest to konieczne, zachowaj szczególną ostrożność.
- w zadymieniu, aby nie stracić orientacji, staraj się poruszać wzdłuż ścian i poręczy,
- poruszaj się w pozycji pochylonej lub na czworakach, blisko posadzki, gdzie jest najwięcej powietrza i lepsza widoczność;
- zasłoń usta, nos i oczy (np. wilgotną chustką).

7. Poinformuj dowódcę przybyłych jednostek o sytuacji i podjętych dotychczas działaniach.
8. Po przybyciu właściwych służb bezwzględnie stosuj się do ich poleceń.

II. Powódź

Zagrożenie powodziowe na terenie miasta nie występuje. Mogą wystąpić lokalne zagrożenia związane z zalewaniem niżej położonych obiektów i terenów wynikające z dużej ilości opadów atmosferycznych, gwałtownych ulew i stanu technicznego instalacji burzowej. Problem jest rozwiązywany przez służby komunalne i straż pożarną.

III. Choroba zakaźna

Po otrzymaniu informacji o podejrzeniu niebezpiecznej choroby zakaźnej u ucznia (np. od rodziców lub z mediów):

1. Potwierdź wiadomość u:
 - a) lekarza – jeśli to możliwe;
 - b) zawiadom dyżurującego inspektora sanitarnego – **61 4262242/43**
 - c) ustal z dyżurującym inspektorem sanitarnym sposób postępowania.
2. Zawiadom właściwy Wydział Edukacji i Kuratorium Oświaty.
3. Nadzoruj przestrzeganie zaleceń służb sanitarnych przez pracowników szkoły i uczniów.
4. Przygotuj informację dla uczniów i rodziców przy współpracy Oddziału Nadzoru Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia Państwowej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Warszawie.
5. Zorganizuj (w razie potrzeby) spotkanie z rodzicami z lekarzem chorób zakaźnych lub przedstawicielem Oddziału Nadzoru Higieny Dzieci i Młodzieży Państwowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej.

Zawsze stosuj się do zaleceń służb sanitarnych i innych kompetentnych służb!

IV. Podejrzany przedmiot lub przesyłka w szkole

1. Odizoluj miejsce i zabezpiecz pomieszczenie.
UWAGA! Nikt nie może się zbliżać, otwierać, dotykać i wąchać podejrzanych przedmiotów.
2. Zadbaj o zamknięcie okien, wyłączenie systemów wentylacji i klimatyzacji, by nie powodować ruchu powietrza w pomieszczeniu.
2. Przykryj uszkodzony, podejrzany przedmiot lub przesyłkę, gdy zawiera jakąkolwiek podejrzaną zawartość w formie: płynnej lub stałej (proszek, pył, galareta, piana lub inne).
3. Zadzwoń lub wyznacz osobę, która zadzwoni pod jeden z poniższych numerów alarmowych:
 - a) **112** – telefon alarmowy,
 - b) **997** – Policja,
 - c) **61 4246620** - Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego
6. Ustal, które osoby miały kontakt z podejrzanym przedmiotem, przesyłką.
7. Zadbaj, by te osoby dokładnie umyły ręce.
8. Zgromadź te osoby w jednym pomieszczeniu i przypilnuj, by z nikim się nie kontaktowały i pozostały tam do przybycia służb.

Po przybyciu właściwych służb, bezwzględnie stosuj się do ich zaleceń.

V. Zagrożenie terrorystyczne

A. Wtargnięcie napastników do obiektu

Zawsze zachowuj spokój!

1. Zapanuj nad własnymi emocjami.
2. Staraj się uspokoić uczniów.
3. Poddaj się woli napastników – wykonuj ściśle ich polecenia.
4. Staraj się zwrócić uwagę napastników na fakt, że mają do czynienia z ludźmi

UWAGA!

- personifikowanie siebie i innych zwiększa szansę przetrwania
 - zwracaj się do uczniów po imieniu.
5. Zawsze pytaj o pozwolenie, np. gdy chcesz się zwrócić do uczniów z jakimś poleceniem.
 6. Dopóki nie zostanie wydane polecenie wyjścia:
 - nakaz uczniom położyć się na podłodze,
 - nie pozwól uczniom wychodzić z pomieszczenia oraz wyglądać przez drzwi i okna.
 7. Wykonuj polecenia grupy antyterrorystycznej od chwili podjęcia działań zmierzających do uwolnienia.
 8. Zapamiętaj szczegóły dotyczące porywaczy – informacje te mogą okazać się cenne dla służb ratowniczych.

UWAGA!

- Bądź przygotowany na surowe traktowanie przez Policję. Dopóki nie zostaniesz zidentyfikowany, jesteś dla nich potencjalnym terrorystą.
9. Po zakończeniu akcji:
 - sprawdź listę obecności uczniów w celu upewnienia się, czy wszyscy opuścili budynek – o braku któregoś z uczniów poinformuj Policję,
 - nie pozwól żadnemu z uczniów samodzielnie wrócić do domu,
 - prowadź ewidencję uczniów odbieranych przez rodziców/osoby upoważnione.

B. Użycie broni palnej na terenie szkoły

Zawsze zachowuj spokój!

W sytuacji bezpośredniego kontaktu z napastnikiem:

1. Staraj się uspokoić uczniów.
2. Nakaz uczniom położyć się na podłodze.

3. Jeżeli terroryści wydają polecenia, dopilnuj, aby uczniowie wykonywali je spokojnie – gwałtowny ruch może zwiększyć agresję napastników.
4. W przypadku polecenia przemieszczania się, dopilnuj, aby uczniowie nie odwracali się tyłem do napastników.
5. O ile to możliwe zadzwoń pod jeden z poniższych numerów alarmowych:
 - a) **112**
 - b) **997** – Policja,

UWAGA!

- jeśli to możliwe nie rozłączaj się.
 - staraj się na bieżąco relacjonować sytuację.
6. Po opanowaniu sytuacji:
 - zadzwoń pod jeden z numerów alarmowych:
 - a) **112**,
 - b) **997** – Policja,
 - c) **999** - Pogotowie Ratunkowe,
 - d) **61 4246620** – Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego
 - upewnij się jaka była liczba osób poszkodowanych,
 - sprawdź czy strzały z broni palnej nie spowodowały innego zagrożenia (np. pożaru),
 - udziel pierwszej pomocy najbardziej potrzebującym,
 - w przypadku, gdy ostrzał spowodował inne zagrożenie podejmij odpowiednie do sytuacji działania.
 - zapewnij osobom uczestniczącym w zdarzeniu pomoc psychologiczną.

C. Zagrożenie bombowe

Przypadek 1 - Informacja o podłożeniu bomby

Zachowaj spokój!

1. Jeżeli jest to informacja telefoniczna:
 - słuchaj uważnie,
 - zapamiętaj jak najwięcej,
 - jeżeli masz taką możliwość, nagrywaj rozmowę – jeśli nie – spróbuj zapisywać informacje,
 - zwróć uwagę na szczegóły dotyczące głosu i nawyki mówiącego oraz wszelkie dźwięki w tle,
 - nigdy nie odkładaj pierwszy słuchawki,
 - jeżeli twój telefon posiada funkcję identyfikacji numeru dzwoniącego – zapisz ten numer.
2. Jeżeli jest to wiadomość pisemna, zabezpiecz ją tak, aby nikt jej nie dotykał - przekazasz ją Policji.
3. Po zakończeniu rozmowy niezwłocznie zadzwoń pod jeden z poniższych numerów alarmowych:
 - a) **997** - Policja,
 - b) **112**,
 - c) **61 4246620** – Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego
4. Zaalarmuj MPPP
5. Zadzwoń do właściwego Wydziału Oświaty i Wychowania i Kuratorium Oświaty.
6. Powiadom o zagrożeniu personel szkoły oraz uczniów, w sposób nie wywołujący paniki!
7. Zarządź przeprowadzenie ewakuacji zgodnie z obowiązującą instrukcją

UWAGA! Poinstruuuj uczniów o zabraniu ze sobą rzeczy osobistych – plecaków, reklamówek itp.

8. Zabezpiecz ważne dokumenty, pieniądze.
9. Wyłącz lub zleć pracownikowi ds. technicznych wyłączenie dopływu gazu i prądu.
10. W przypadku odnalezienia podejrzanego przedmiotu nie dotykaj go i nie otwieraj.
11. W miarę możliwości ogranicz dostęp osobom postronnym,

12. Dokonaj próby ustalenia właściciela przedmiotu,
Po przybyciu właściwych służb, bezwzględnie stosuj się do ich zaleceń.

Przypadek 2 - Wykrycie/ znalezienie bomby (podejrzanego przedmiotu)

Zachowaj spokój!

1. Nie dotykaj podejrzanego przedmiotu.
UWAGA! Jeśli widzisz „bombę” to oznacza, że jesteś w polu jej rażenia.
2. Zadzwoń pod jeden z poniższych numerów alarmowych:
 - a) **997** - Policja,
 - b) **112**,
 - c) **61 4246620** – Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego
4. Zabezpiecz, w miarę możliwości, rejon zagrożenia w sposób uniemożliwiający dostęp osobom postronnym – głównie uczniom, nie narażaj siebie i innych na niebezpieczeństwo.
5. Powiadom o zagrożeniu personel szkoły oraz uczniów, w sposób nie wywołujący paniki!
6. Zarządź przeprowadzenie ewakuacji zgodnie z obowiązującą instrukcją.
7. Zabezpiecz ważne dokumenty, pieniądze.
8. Wyłącz lub zleć pracownikowi ds. technicznych wyłączenie dopływu gazu i prądu.
9. Otwórz okna i drzwi.
10. Usuń z otoczenia wszystkie materiały łatwopalne.
11. Nie używaj w pobliżu podejrzanego ładunku urządzeń radiowych (radiotelefonów, telefonów komórkowych).

Po przybyciu właściwych służb, bezwzględnie stosuj się do ich zaleceń.

Przypadek 3 - po wybuchu bomby:

Zachowaj spokój!

1. Oceń sytuację pod kątem ilości osób poszkodowanych i upewnij się, jakiego rodzaju zagrożenia spowodował wybuch.
2. Zadzwoń pod jeden z poniższych numerów alarmowych:
 - a) **61 4246620** – Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego,
 - b) **112**.
3. Udziel pierwszej pomocy najbardziej potrzebującym.
4. Sprawdź bezpieczeństwo dróg i rejonów ewakuacyjnych, a następnie zarządź przeprowadzenie ewakuacji zgodnie z obowiązującą instrukcją.
5. W przypadku, gdy wybuch spowodował inne zagrożenie, podejmij działania odpowiednie do sytuacji.

Po przybyciu właściwych służb, bezwzględnie stosuj się do ich zaleceń.

I. Organizacja ewakuacji

1. Przeszkol pracowników z zasad ewakuacji w szkole.

Podstawowe zasady ewakuacji:

- w przypadku wystąpienia zagrożenia powodującego konieczność przeprowadzenia ewakuacji osób i mienia z budynków szkolnych, decyzję o ewakuacji podejmuje dyrektor szkoły/placówki lub jego zastępca,
- decyzja o zarządzeniu ewakuacji powinna zawierać informacje o zakresie ewakuacji, liczbie osób przewidzianych do ewakuacji, sposoby (drogi i kierunki ewakuacji) oraz kolejności opuszczania budynku,
- po podjęciu decyzji o ewakuacji osób i mienia należy niezwłocznie powiadomić wszystkich pracowników przebywających na terenie ewakuowanej strefy o powstaniu i charakterze zagrożenia oraz o przeprowadzanej ewakuacji,

- kierujący akcją ewakuacyjną wyznacza osoby odpowiedzialne za przebieg ewakuacji grup uczniów, ustala ewentualną potrzebę ewakuacji sprzętu i mienia, określając sposoby, kolejność i rodzaj ewakuowanego mienia,
- w pierwszej kolejności należy ewakuować osoby z tych pomieszczeń, w których powstał pożar lub które znajdują się na drodze rozprzestrzeniania się ognia oraz pomieszczeń, z których wyjście lub dotarcie do bezpiecznych miejsc ewakuacji może zostać odcięte przez pożar lub zadymienie; następnie należy ewakuować osoby zaczynając od najwyższych kondygnacji (pierwszeństwo mają osoby o ograniczonej z różnych względów zdolności poruszania się),
- podczas ewakuacji z pomieszczeń grupy ludzi należy kierować na poziome drogi ewakuacji (korytarze), a następnie zgodnie z kierunkami określonymi przez znaki ewakuacyjne na klatki schodowe (pionowe drogi ewakuacyjne) i wyjścia poza obszar zagrożony pożarem lub na zewnątrz obiektów,
- osoby z ograniczoną zdolnością poruszania się należy ewakuować przy wykorzystaniu wózków bądź przenosić na rękach,
- w przypadku blokady dróg ewakuacyjnych należy niezwłocznie (bezpośrednio lub za pomocą osób znajdujących się na zewnątrz odciętej strefy) powiadomić kierownika akcji ewakuacyjnej; ludzi odciętych od wyjścia, a znajdujących się w strefie zagrożenia, należy zebrać w pomieszczeniu najbardziej oddalonym od źródła pożaru i w miarę posiadanych środków oraz istniejących warunków ewakuować na zewnątrz budynku, przy pomocy sprzętu ratowniczego przybyłych jednostek ratowniczych,
- przy silnym zadymieniu dróg ewakuacyjnych należy poruszać się w pozycji pochylonej, trzymając głowę jak najniżej, ze względu na mniejsze zadymienie w dolnych partiach pomieszczeń; należy poruszać się wzdłuż ścian, by nie stracić orientacji; usta i drogi oddechowe należy zasłonić chusteczką zmoczoną w wodzie, ułatwiając tym oddychanie,
- w czasie ewakuacji niewskazane jest:
 - dokonywanie jakichkolwiek czynności mogących wywołać panikę,
 - wprowadzanie zamieszania poprzez zmianę kierunku ewakuacji,
 - zatrzymywanie się lub tamowanie ruchu w inny sposób,
- ewakuacja mienia nie może odbywać się kosztem sił i środków niezbędnych do ewakuacji i ratowania ludzi;
- ewakuację mienia należy przeprowadzać w następującej kolejności:
 - dokumentacja szkoły,
 - sprzęt elektroniczny, w tym komputerowy,
 - pomoce dydaktyczne o znacznej wartości,
 - księgozbiór,
 - pozostałe wyposażenie i sprzęt szkolny,

Uwaga! Wszystkie sprawne fizycznie osoby powinny pomagać w demontażu i ewakuacji mienia,

Po opuszczeniu budynku szkolnego czy zagrożonej strefy, opiekun danej grupy zobowiązany jest do sprawdzenia, czy wszystkie osoby z jego grupy opuściły poszczególne pomieszczenia; w razie podejrzenia, że ktoś został w zagrożonej strefie, należy bezzwłocznie zgłosić ten fakt jednostkom ratowniczym będącym na miejscu akcji.

VI. Proponowany przebieg ewakuacji:

- w budynku szkoły ogłosić sygnał alarmowy „EWAKUACJA”:
 - głosem: kilkakrotnie powtarzany słowny komunikat „EWAKUACJA”. Wskazane jest wykorzystanie szkolnej aparatury nagłaśniającej),

- szkolną sygnalizacją dzwonkową; najlepszy wydaje się przerywany dzwonek, uruchamiany z łatwo dostępnego dla wszystkich miejsca; sygnał powinien trwać tak długo aż wszyscy opuszczą budynek lub pozwolą na to warunki,
 - sygnał alarmowy w razie pożaru powinien mieć możliwość włączyć każdy, kto zauważy ogień,
- otworzyć drzwi sal lekcyjnych, powiadamiając wszystkich o charakterze zagrożenia i konieczności ewakuacji; apelować o zachowanie spokoju,
 - określić kolejność i sposób ewakuacji,
 - uformować grupy ewakuacyjne na korytarzach pod opieką nauczycieli prowadzących zajęcia dydaktyczne; na czoło grupy należy wyznaczyć nieformalnego przywódcę grupy klasowej; nauczyciel wychodzi z sali lekcyjnej ostatni, zabierając ze sobą dziennik; młodzież zostawia wszystkie przedmioty (torby, teczki, plecaki, itp.), gdyż czas opuszczenia zagrożonego budynku jest w tym przypadku bardzo ważny,
 - wskazać młodzieży kierunek ewakuacji oraz określić miejsce zbiórki (boisko szkolne, dziedziniec, plac apelowy, itp.),
 - na miejscu zbiórki nauczyciele muszą obowiązkowo sprawdzić listę swojej klasy (grupy),
 - po sprawdzeniu listy uczniów (podopiecznych) nauczyciel zobowiązany jest sprawdzić ich stan zdrowia, zwracając szczególną uwagę na zawroty głowy, wymioty, kaszel, ból głowy, chwilowe omdlenia, złamania, potłuczenia, itp.,
 - wszystkich poszkodowanych należy traktować jako ofiary zdarzenia i udzielić im pomocy przedmedycznej i/lub medycznej bądź szpitalnej,
 - niedopuszczalne jest zezwolenie na rozejście się uczniów (podopiecznych) do domów bez wcześniejszego powiadomienia o zdarzeniu rodziców; wskazana jest pełna informacja w tym zakresie w dzienniku lekcyjnym,
 - o ile to możliwe, sprawdzić, czy wszyscy opuścili pomieszczenia,
- po zakończeniu ewakuacji osób, przystąpić do ewakuacji mienia, począwszy od pomieszczeń zagrożonych pożarem.